

Nr 35.

Av herrar **Petrén, Alfred, och von Koch, om ändring av 1 § i lagen om behandling av alkoholister.**

Enligt lagen om behandling av alkoholister den 30 juni 1913 kan den som är hemfallen åt dryckenskap och i följd därav finnes vara farlig för annans personliga säkerhet eller eget liv eller utsätta hustru eller barn, som han är skyldig försörja, för nöd eller uppenbar vanvård eller ligga fattigvården eller sin familj till last, på grund av myndighets förordnande bliva intagen å allmän anstalt för vård av alkoholister. I det ursprungliga av fattigvårdslagstiftningskommittén uppgjorda förslaget till denna lag var medtagen ännu en grupp, nämligen sådana åt dryckenskap hemfallna, som upprepade gånger dömts till ansvar för fylleri, vilken grupp emellertid blev utesluten i den kungl. proposition i frågan, som blev framlagd vid 1913 års riksdag, då lagen blev antagen.

Efter att hava närmare belyst av huru ringa värde bötesstraffet för fyllerister är, i all synnerhet när — som ju ofta sker — böterna avtjänas genom fängelse, anför nämnda kommitté som skäl för den ifrågasvarande gruppens upptagande i lagförslaget följande:

»Alla torde vara ense om det föga tillfredsställande i det nuvarande systemet att oupphörligen fortsätta med att ådöma böter för upprepade fylleriförseelser av alkoholister. De ovan lämnade uppgifterna i detta avseende torde vara tillräckligt belysande. I utlandet har man gjort enahanda erfarenhet som hos oss om verkan av fylleristernas bestraffning och betecknar resultatet därav, vad vanedrinkare beträffar, såsom fullständigt tröstlöst. I drinkarlagarna har man städse ägnat sin uppmärksamhet åt dessa vanedrinkare och gjort dem till föremål för internering. Man har formulerat bestämmelserna därom på olika sätt. I engelska lagen av 1898 föreskriver man internering av dem, som under loppet av 12 månader före den fylleriförseelse varom fråga är, tre gånger dömts för enahanda förseelse. Norska lagen och danska förslaget intaga i huvudsak enahanda ståndpunkt, ehuru bestämmelsen avfattats så, att vid fjärde gången under loppet av ett år upprepade fylleriförseelse och i vissa fall tidigare fängelsestraff kan ådömas, samt att, om så sker, domstolen kan besluta om tvångsinternering. Österrikiska förslaget medger internering av vanedrinkare, som gjort sig skyldig till fylleriförseelse efter att hava förut under det senaste året tre gånger straffats för fylleri. Enligt schweiziska strafflagsförslaget kan en vanedrinkare, som inom loppet av ett år mer än en gång dömes för fylleriförseelse, efter domstols förordnande

sändas till en anstalt för drinkare. Lagen för Basel-stadt medgiver tvångsinternering helt allmänt av vanedrinkare, 'som väcka allmän förargelse', och Thurgauerlagen bestämmer dylik påföljd för vanedrinkare, som 'upprepade gånger väckt allmän förargelse'.

Av farhåga för att de uttryck, som använts i de sistnämnda båda lagarna, skulle kunna föranleda till alltför stor ovisshet, har kommittén föredragit att här fästa sig vid att vederbörande upprepade gånger dömts till ansvar för fylleriförseelser. Genom att å andra sidan ej fordra ett visst antal domfällda fylleriförseelser inom någon viss tid, har avsetts att undvika en del olägenheter, som visat sig vara för- enade med engelska lagens stadgande i sådan riktning. Det har nämligen framhål- lits, att en stor del drinkare, som borde träffas av lagen, förstå att undvika att bli dömda till ansvar för fylleri det antal gånger, som fordras för lagens tillämp- ning. Vidare medför ett bestämt föreskrivet antal den olägenheten, att även be- träffande den, som förut varit intagen på anstalt, måste avvaktas fyra domfällan- den för fylleri, innan det ånyo kan bli fråga om internering, vilket torde vara gagn- löst. Ävenledes har stadgandet i England föranlett, att domstolorna stundom fatta fyra fylleriförseelser under loppet av 12 månader såsom i sig utgörande bevis på, att personen är vanedrinkare, samt underlåtit att särskilt undersöka detta.»

I den kungl. propositionen i frågan anfördes i huvudsak tvenne skäl för »fylleristernas» uteslutande ur interneringslagen. Det ena skälet var, att missförhållandet mellan det antal alkoholister, som krävde anstalts- vård, och antalet platser, som funnes eller kunde beräknas komma till stånd, syntes departementschefen vara alltför stort, för att man i nödig utsträckning skulle kunna få en tvångsinternering använd i därför lämpade fall, varför det syntes honom nödvändigt att minska omfånget av den föreslagna lagens tillämplighetsområde genom att utesluta någon av de däri upptagna grupperna. I detta samband betonades dock lämpligheten av att fram- deles, i den mån anstaltsväsendet och den organiserade alkoholistvården utvecklats sig, insätta nya grupper. Den framtida utvidgningen av denna lags tillämplighetsområde, vilken sålunda av dåvarande chefen för kungl. justitiedepartementet förutsattes, synes oss nu icke längre behöva upp- skjutas, då den brist på anstaltsplatser man med lagens ikraftträdande befarat skola uppstå icke visat sig. Sålunda har statens anstalt å Wenn- garn för manliga alkoholister, som blev färdig att tagas i bruk på höst- en 1916, alltjämt icke blivit fullbelagd, i det antalet här samtidigt in- tagna, som alltsedan förra våren varit tämligen stationärt (omkring eller något över 50), aldrig nått upp till fullt 60, medan platsantalet är 100. Och likväl har med statsanstaltens tillkomst antalet å förutvarande alko- holistanstalter intagna blivit högst betydligt reducerat. Då det sålunda — säkerligen tack vare nu gällande restriktionslagstiftning, som tydligen varit i stånd att åstadkomma en väsentlig minskning av alkoholmiss- bruket — icke visat sig så stort behov av anstaltsplatser, som man beräknat,

utan den befarade bristen på sådana helt uteblivit, har det ovan anförda skälet att bland dem, som kunna på myndighets förordnande intagas å alkoholistanstalt, icke medtaga sådana alkoholister, som upprepade gånger dömts till ansvar för fylleri, helt förlorat sin giltighet.

Det andra skälet för att utesluta denna kategori av alkoholister från interneringslagens tillämplighetsområde som anfördes uti den kungl. propositionen i fråga var det, att det för att en tvångsinternering i dylika fall skulle få sin fulla betydelse krävdes, att den kunde träda i stället för bötesstraffet, men en sådan anordning lämpligast torde böra tagas under övervägande i samband med revisionen av strafflagen. Att avvakta denna, innan här ifrågasatta lagändring företages, kan väl dock icke vara nödigt, ty då bötesstraffet visat sig alldeles ineffektivt, bleve det ju endast till fördel, om den utvägen stode öppen, att det efter bötesstraffets avtjänande kunde företagas flyttning direkt från fängelset till alkoholistanstalt. Något hinder härför borde så mycket mindre behöva finnas, som det i andra fall redan under nuvarande förhållanden förekommer, att internering å alkoholistanstalt äger rum omedelbart efter avtjänandet av ådömt fängelsestraff. Sålunda har i ett par fall, där indikation för intagning å alkoholistanstalt enligt den nu gällande lagen förelåg och framställning härom för den skull ingivits av Stockholms stads nykterhetsnämnd, men vederbörande, innan intagningen hunnit äga rum, begått tjuvnadsbrott, varför straffet blivit några månaders fängelse, överflyttningen till Vennångarns alkoholistanstalt efter strafftidens slut omedelbart ägt rum. Nykterhetsnämnden återtog nämligen icke med anledning av tjuvnadsbrotten i dessa fall sin framställning om intagning å alkoholistanstalt, då det icke syntes den vara någon utsikt, att personerna ifråga skulle låta rätta sig av ett kortvarigare fängelsestraff, utan att det för deras återförande till ett nyktert och ordentligt liv vore behöfligt att låta dem komma till en för denna uppgift speciellt organiserad anstalt. Då detsamma emellertid gäller beträffande en stor del av sådana alkoholister, som upprepade gånger bli dömda till ansvar för fylleri, vore möjligheten att i fråga om dem kunna iakttaga enahanda förfarande högeligen önskvärd. Fattigvårdslagstiftningskommitténs förslag innebar ju också, att denna kategori av alkoholister skulle kunna, även innan bötesstraffet hunnit reformeras, på grund av myndighets förordnande intagas å alkoholistanstalt.

Frånsett att — såsom ovan framhållits — tillgången på platser å alkoholistanstalt tillåter en utvidgning av interneringslagens tillämplighetsområde, finnes skäl som särskilt tala för att denna utvidgning nu kommer till stånd. Den nya rusdrycksförordningen, som med 1919 års

ingång träder i kraft, förutsätter nämligen, att samhället ifråga om »fyllerister» ej skall nöja sig med bötesstraffet utan mot dem företaga vidare åtgärd, i det att här är föreskrivet, att rusdrycker icke må utminuterat bl. a. till den, som under de senaste två åren mer än en gång blivit sakfällad för fylleri, samt att, där någon genom utslag av under rätt blivit sakfällad för fylleri, uppgift härom skall från rätten insändas till vederbörande systembolag. Dessa föreskrifter avse naturligtvis att förekomma, att den för fylleri sakfällde fortsätter att missbruka rusdrycker. Även om man med åtgärden att förbjuda hemköp av rusdrycker i månget fall kan uppnå nämnda syfte, blir detta dock säkerligen icke alltid förhållandet. Då nu nykterhetsnämnden enligt den nya rusdrycksförordningen fått sig direkt ålagt att övervaka nykterhetstillståndet inom kommunen, vore det högeligen önskvärt, att nykterhetsnämnden även finge rättighet att, där andra åtgärder visat sig icke hjälpa, göra framställning om tvångsinternering av åt dryckenskap hemfallna personer, som upprepade gånger dömts till ansvar för fylleri, även om icke någon av de i nuvarande lag gällande indikationerna för denna åtgärd är tillfinnandes.

Med stöd av vad här ovan blivit anfört få vi sålunda hemställa,

att riksdagen för sin del ville besluta sådan ändring av 1 § i lagen om behandling av alkoholister den 30 juni 1913 att densamma erhåller följande lydelse:

1 §.

1 mom. Är någon hemfallen åt dryckenskap och finnes han i följd därav vara farlig för annans personliga säkerhet eller eget liv, eller utsätta hustru eller barn, som han är skyldig att försörja, för nöd eller uppenbar vanvård, eller ligga fattigvården eller sin familj till last, då må i ordning, som stadgas i denna lag, förordnas om hans intagande å allmän anstalt för vård av alkoholister.

2 mom. Sådant förordnande må ock meddelas, där någon, som är hemfallen åt dryckenskap, upprepade gånger dömts till ansvar för fylleri.

Stockholm den 21 januari 1918.

Alfred Petré.

G. H. von Koch.